קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

מתנערים מאחריות:

עובדי הקבלן במוסדות החינוך שבסמכות עיריית ירושלים נותרים ללא מענה

דו"ח מצב - אוגוסט 2015

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022 טל: 03-6883766 פקס: 03-6883537
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

פתח דבר

עמותת "קו לעובד" עוקבת מזה מספר שנים אחר האופן בו מועסקים עובדים בענפי השמירה והניקיון, במוסדות החינוך אשר תחת אחריותה של עיריית ירושלים. מדי שנה מגיעות לעמותה עשרות רבות של תלונות עובדים המדווחים על הפרת זכויותיהם הבסיסיות באופן מתמיד, וחמור מכך- חוסר מענה מספק מצד הממונים עליהם. המפגש עם העובדים מעלה תמונה של הפרות חוזרות ונשנות של חוקי העבודה כלפי אוכלוסיית עובדים זו, בשלל היבטים.

בענפי השמירה והניקיון מתקשרת עיריית ירושלים עם מספר חברות חיצוניות, למטרת העסקת מאות עובדי קבלן וליצירת מנגנונים שונים האמונים על הטיפול בהם. מניסיוננו עולה כי ריבוי החברות והליכי ההתקשרות יוצרים כר פורה לגלגול האחריות על הפרות זכויות עובדים מדלת לדלת, בעוד העובדים נותרים פעמים רבות חסרי אונים וחסרי כתובת להתמודדות עם הפגיעה בזכויותיהם. בעוד החברות פיתחו ושיכללו פרקטיקות שונות לפגיעה בתנאי ההעסקה של העובדים, נראה כי עיריית ירושלים – מזמינת השירות – אינה מצליחה להדביק את קצב ההפרות ולטפל בהן בזמן אמת. מטרתו של דו"ח זה אפוא היא הצגת תמונת מצב עדכנית באשר למצבם של העובדים, וסימון כשלי העירייה בהתמודדות עם הנושא.

הדו"ח מעיד באמצעות נתונים ודוגמאות כי הפרות זכויות העובדים המועסקים בירושלים התעלו מעל לשלב ה"תופעה", והתבססו כנורמה בענפי עבודה אלה, ולפיכך ההתמודדות עם הנושא דורשת טיפול מידי. בנוסף, בעזרת צילומי תלושי משכורת שסופקו על ידי עובדים המועסקים בחברות שונות שהתקשרו למול עיריית ירושלים, ממחיש הדו"ח שיטות פעולה נפוצות להפרת זכויות העובדים הנוהגות על ידי החברות. למרות שהרב המוחלט של המקרים המגיעים לפתחנו מועבר לידיעתה של העירייה, מרבית החברות עדיין נמצאות בהתקשרות פעילה עמה. אי לכך, הדו"ח מבקש להאיר סוגיה מכרעת לטעמנו, והיא <u>המשך התקשרותה של עיריית ירושלים עם חברות המפרות זכויות עובדים באופן מתמיד ומתועד, ועל אף העברת עדויות לפגיעה בעובדים לידיה במשך שנים</u>. בסיום הדו"ח יובאו מסקנות והמלצות לשיפור התמודדות העירייה עם תופעות פסולות אלו, בראשן הפסקת התקשרות עם חברות המפרות באופן שיטתי זכויות עובדים, והרחבת הפיקוח מצד העירייה. על אף שדו"ח זה יתמקד בהפרת זכויותיהם של המועסקים בענף השמירה והאבטחה בירושלים, הוא יפה גם לתיאור המתרחש במרבית הרשויות המקומיות בישראל, בהן עובדי ועובדות הקבלן מועסקים ללא כתובת אמיתית לטיפול בבעיותיהם.

מרטין וילר, רכז תחום עובדי קבלן ורכז פרויקט "עומדים בשער"

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

פרק א': התקשרויות העירייה עם חברות הקבלן ומנגנוני פיקוח על זכויות עובדים

תחת אחריותה של עיריית ירושלים, מועסקים כ-560 עובדי ועובדות שמירה, המאבטחים את בתי הספר וגני הילדים העירוניים[1]; העירייה מצויה בהתקשרות חוזית עם כ-11 חברות שמירה באופן קבוע, והיא נחשבת למזמין השירות ככל שהדבר נוגע לאופן העסקתם של עובדים אלו. אנו מעריכים כי מספר דומה של עובדי ניקיון מועסק במוסדות החינוך, אף כי לא ניתן לאמוד זאת באופן מדויק; דבר הנובע מהיעדרם של נתונים אלו במנהל החינוך של עיריית ירושלים. בכל הנוגע להתקשרויות אלו, יש לבצע הבחנה בין חברות השמירה לחברות הניקיון:

התקשרויות העירייה עם חברות השמירה: אלו מתקיימות במסגרת מודל ייחודי ובו את הליך ההתקשרות מבצע גוף חיצוני לעירייה, והוא "החברה למשק וכלכלה של השלטון המקומי" (המשכ"ל). גוף זה, שמשרדיו בתל אביב, אחראי הן על הליך ההתקשרות בין העירייה לחברות הקבלן, והן על מנגנון הפיקוח והבקרה של זכויות העובדים (באמצעות "היחידה לאכיפת זכויות עובדים"). המשכ"ל אחראי על הליכי ההתקשרויות של כ-60 רשויות מקומיות בישראל[2]. עיריית תל אביב הינה הרשות המקומית הגדולה ביותר בארץ אשר ויתרה על שירות המשכ"ל ומקיימת את הליך ההתקשרות באופן ישיר וללא תיווך זה.

התקשרויות העירייה עם חברות הניקיון: כאן ההתקשרויות מתקיימות בשלוש דרכים עיקריות - התקשרות ישירה של העירייה עם חברות קבלן (בבתי ספר שהניהול שלהם עירוני); התקשרות ישירה של הגוף המנהל עבור העירייה עם קבלני שירות (דוגמת בתי הספר של עמותת "רנה קאסן" העירונית); והתקשרויות ישירות בין בית הספר לחברות השירותים (בבתי ספר המכונים "פרטיים" או "חצי פרטיים").

המשכ"ל בעצמו מצוי בהתקשרות חוזית עם גוף בשם "מ.ל.ב – המרכז לפיקוח ובקרת זכויות עובדים בע"מ". לאורך השנים, נטען על ידי העירייה כי כל תלונה הנוגעת לזכויות עובדי השמירה מועברת ישירות אל "מ.ל.ב"[3]. הללו מצידם, מבצעים בדיקה הנסמכת על התוספות ל"חוק הגברת האכיפה של דיני העבודה, 2011", הקובעות אילו רכיבי שכר ייבדקו על ידי בודקי השכר של מזמיני השירות. לאחרונה אף החלו להופיע בתלושי השכר של עובדי חברות הקבלן השונות מספר

[1] הנתון מתוך אתר האינטרנט העירוני: www.jerusalem.muni.il
[2] הנתון מתוך מחקר של "מרכז המידע והמחקר של הכנסת" אשר פורסם בחודש מאי 2013 ושמו "הפיקוח על תנאי העסקת עובדי השמירה במוסדות החינוך ברשויות המקומיות".
[3] במכתב שנשלח לעו"ד איאן יפה על ידי הממונה על הביטחון בעירייה, מר איציק נידם מיום ה-20.6.2016, נכתב כי משכ"ל אחראי על בקרת הזכויות של העובדים הללו.

הטלפון של "מ.ל.ב", במטרה שהללו ייצרו קשר ישיר עם עובדי המרכז ככל שהדבר נוגע לטיפול ובדיקת התלונה.

במהלך שנת 2013, הכינה עמותת "מעגלי צדק" דו"ח מפורט המתאר את הפרות זכויות העובדים הנפוצות בקרב עובדי ועובדות השמירה של העירייה. חלק מן הממצאים פורסמו בדו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת באותה השנה. הדו"ח הציג, בין השאר, את הממצאים הבאים:

א. 79% מן העובדים התלוננו על תשלום חלקי או אי תשלום כלל של דמי חגים.
ב. 61% מן העובדים התלוננו כי לא קיבלו מעולם תשלום על ימי חופשה או שקיבלו באופן חלקי.
ג. 57% מן העובדים התלוננו כי הופרשו להם כספים באופן חלקי לקרן הפנסיה.
ד. 44% מן העובדים לא קיבלו גמול שעות נוספות.
ה. 44% מן העובדים קיבלו דמי הבראה באופן חלקי.
ו. 35% מן העובדים לא קיבלו שכר על ימי ריענון ומטווחים.
ז. **24% מן העובדים סובלים מתופעה של ניכוי כספים מתלוש השכר באופן לא חוקי.**

ממצאים אלו, שהקיפו את מרבית חברות השמירה אשר היו מצויות בהתקשרות באותה העת עם העירייה, לא זכו להתייחסות רצינית הנוגעת בבעיות העומק שאותרו מצד העירייה והחברות. כיום, מאות עובדי השמירה שבאחריותה של העירייה כמזמין שירות, אינם מטופלים ישירות על ידי העירייה, אלא מועברים לטיפולה של "החברה למשק וכלכלה", שהיא כידוע – האחראית על זכויות העובדים ברשויות המקומיות שבהן הליך המכרז מצוי באחריותה. הדבר נכון גם ביחס לעובדי הניקיון אשר מועסקים שלא במסגרת התקשרויות ישירות בין העירייה לחברה הקבלנית. על האפקטיביות שבמנגנון אכיפת זכויות זה, בחלקים הבאים.

למרות דיווח מתמיד מצד העמותה עמותת קו לעובד על נושאי הליבה והתלונות המועברות אלינו מצד העובדים, התרשמותנו היא שהפונקציה היחידה בעיריית ירושלים אשר רואה נכונות מסוימת בטיפול בהפרות זכויות עובדים, היא המחלקה לחירום ובטחון בעירייה. נציגי העמותה עומדים בקשר רצוף עם ראשיה, בעוד ששאר מנהלי העירייה, מהמנכ"ל ועד ליועץ המשפטי, לא טרחו להשיב לפניות השונות שהועברו לידיהם לאורך השנים. בפניות אלו הוצגו ממצאים חמורים של פגיעה קשה בזכויות, לצד דרישתנו לסיום התקשרות עם חברות שפוגעות בזכויות עובדיהן. עד לרגע כתיבת שורות אלו, לא מצאו לנכון היועץ המשפטי ומנכ"ל העירייה, להשיב לפניות אלו. מבקרת עיריית ירושלים השיבה לראשונה רק בראשית שנת 2015 לפניות העמותה, שנתיים ימים לאחר שהחלו להיות מועברים לידיה עדויות לפגיעה בעובדים.

פרק ב': ממצאים - הפרות שיטתיות של זכויות עובדי/ות השמירה וטיפול מערכתי לא אפקטיבי

בפרק זה יוצגו דוגמאות להפרת זכויות עובדים, כפי שלוקטו על ידי עובדי ומתנדבי העמותה במהלך פעילות שטח ענפה בין השנים 2011-2015[4]. החומרים שיוצגו להלן הם אך חלק קטן ממספר רב של תלונות שהובאו לידיעתה של עיריית ירושלים בזמן אמת ובאופן רציף.

ההפרות הנפוצות ביותר:

א. איפוס וותק:

כל חברות השמירה והניקיון אשר נבדקו לאורך השנים 2011-2015, נוהגות להתעלם מהוותק הנצבר לעובדים באותו מקום עבודה. כלומר, כאשר העירייה מסיימת התקשרותה עם חברה קבלנית אחת ומתקשרת עם אחרת, למרות שהעובד איננו מחליף בפועל מקום עבודה אלא רק את החברה המפקחת עליו, החברה החדשה לא תכיר בותק שאמור היה להצבר לו במקום העבודה. הדבר פוגע באופן חמור בכל הזכויות הסוציאליות הנגזרות מן הוותק – צבירה וזכאות לימי חופשה שנתית, זכאות לדמי הבראה, פיצויי פיטורים ועוד.

ב. הפרות בתחומי הפנסיה וההפרשות לקרן פיצויים:

מפניות העובדים לעמותה עולה שפותחו מספר פרקטיקות לפגיעה בהפרשות העובדים לקרן הפנסיה והפיצויים:

1. חישוב חסר של השכר הקובע לפנסיה ולפיצויים: התעלמות מרכיבים פנסיוניים שונים, המהווה פגיעה בהפרשות העובד, וגורעת ממנו כספי פנסיה להם הוא זכאי[5].
2. הפרשות שהן מתחת לאחוז המתחייב על פי ההסכם הקיבוצי הענפי והוראות החשב הכללי במשרד האוצר: בצורה זו ההפרשה תופיע בתלוש השכר, אולם העובד לא יהיה מודע לעובדה כי מדובר באחוז שהוא נמוך מן המתחייב בהסכם הקיבוצי הענפי. הדבר נפוץ מאוד בהקשר של ההפרשות לקרן הפיצויים אשר אמורות לעמוד על אחוז של 8.33%

[4] תקופת בדיקה זו כוללת את פעילותה של עמותת "מעגלי צדק" בתחום זה, בין השנים 2011-2013. פרויקט "עומדים בשער" עבר בהמשך לעמותת "קו לעובד".
[5] המקור החוקי הינו "צו ההרחבה לפנסיה חובה", וכן ההסכם הקיבוצי בענף השמירה, 2014.

על בסיס חודשי, אולם למעשה חברות רבות מפרישות בהתאם לאחוז המופיע בצו ההרחבה לפנסיה, שהוא נמוך משמעותית מהוראות החשכ"ל (החשב הכללי) שקבע כבר ב-2007 כי על ההפרשות לעמוד על שיעור של 8.33%.[6]

3. עיכוב העברת כספי ההפרשה מהחברה לקרן הפיצויים: בצורה זו העובד יוכל לראות את ההפרשה כמופיעה בתלוש השכר, אולם בפועל החברה לא העבירה את הכספים לקרן הפנסיה או שהעבירה אותם באיחור.
4. היעדר מוחלט של הפרשות לפנסיה / עיכוב משמעותי בתאריך שבו מתחילה ההפרשה לקרן הפנסיה: מדובר על מקרים בהם החברה לא מפרישה כלל כספים לקרן פנסיה, או שעושה זאת באיחור ניכר מהתאריך המתחייב.

ג. <u>התחמקות מתשלום פיצויי פיטורים בעת החלפת חברות על ידי יצירת מצג שווא של סירוב עובדים לעבודה:</u>

התחמקותם של קבלני שמירה מחובת תשלום פיצויי פיטורים בעת חילופי חברות ו/או הפסד במכרז, תוך יצירת מצג שווא כאילו העובדים דוחים הצעות עבודה חלופיות, הפכה לתופעה נפוצה ונראה שעדויות לה ניכרות בכל החברות עמן מצויה העירייה בהתקשרות חוזית. לא אחת פנו עובדים שהועברו מחברה אחת לשנייה, מצב המזכה אותם בפיצויי פיטורים, אל מוקד הפניות של המשכ"ל ("מ.ל.ב") לשם קבלת הכספים או לחילופין, לעיריית ירושלים ישירות, אולם נענו כי אין זה מסמכותם לטפל בסוגיה. באחת משיחות הטלפון בין נציג עמותת "קו לעובד" לבין נציגת משכ"ל / "מ.ל.ב", הופנה הנציג לפתור את הבעיה עם הסתדרות העובדים הכללית; הדבר מהווה בעיה לנוכח העובדה כי העובד הפשוט מצפה ממוקד להגנת זכויות עובדים לטפל בכל מכלול בעיותיו ולא להפנותו לגופים חיצוניים.

ד. <u>ניכויים בלתי חוקיים:</u>

סעיף 25 ב"חוק הגנת השכר" אוסר באופן חד משמעי על כל ניכוי מתלוש השכר שאינו הניכויים שהותוו בחוק, דוגמת הפרשות לביטוח לאומי, מס הכנסה, דמי בריאות וכדומה. חברות שמירה רבות המצויות בהתקשרות עם עיריית ירושלים נהגו ועודן נוהגות לנכות מתלושי השכר של העובדים ניכויים אסורים, כגון ניכוי "שי לחג", ניכוי עבור "פיקדון

[6] מתוך חוזר מנכ"ל משרד הפנים, 2007, מתוך אתר האינטרנט של המשרד: www.moin.gov.il

ביגוד" או "דמי ביגוד", קנסות בלתי חוקיים מסוגים שונים שמוטלים על העובדים למשל כנגד נזק שנגרם לציוד (דוגמת סיירת אבטחה בחברת "בן בטחון" שנקנסה בסכום של אלפי שקלים בגין תאונה ברכב), קנסות על בעיות משמעת ואיחורים, וכיוב', וניכויים נוספים שמהותם אינה ברורה, אשר לעיתים מופיעים כראשי תיבות סתומים שמשמעותם ידועה רק לחברה המעסיקה.

ה. <u>הפרות הנוגעות לצבירת ימי חופשה ומחלה:</u>

הפגיעה החמורה ביותר מתרחשת בקרב עובדי הניקיון של העירייה; לפי עדויות שהגיעו לידי עמותת קו לעובד, חלק מהחברות לא צברו כלל ימי חופשה שנתית לעובדים, ואת הדבר ניתן לגלות מבדיקה בסיסית של תלושי השכר. לצד זאת התפתחו מספר שיטות מרכזיות לפגיעה בצבירה ובתשלום של ימי החופשה והמחלה – אי תשלום כלל של השכר (כך מעסיקים פעמים רבות יטענו בפני עובד כי הוא אינו זכאי לתשלום עבור ימי המחלה), חישוב חסר של שווי יום חופשה או מחלה (כך שהתשלום מועבר לעובד, אך הוא נמוך מן המתחייב); צבירה חלקית של ימי חופשה; פדיון בכסף של ימי החופשה כך שמהעובד נמנעת היציאה לחופשה דה פקטו; שכנוע העובד כי אין הוא זכאי כלל לימי חופשה בתשלום, וכי אם ברצונו לצאת לחופשה, עליו להימנע מלשבץ עצמו למשמרות.

ו. <u>החתמה על חוזים בלתי חוקיים או אי מתן הודעה על תנאי העסקה:</u>

מרבית חברות הקבלן לא העניקו לעובדיהן מסמך מסודר המפרט את תנאי העסקתם כנדרש, ובנוסף, התגלה לפחות מקרה אחד שבו אחת החברות החתימה את עובדיה על חוזים לא חוקיים, בהם סעיפים הכובלים את העובד למקום העבודה באמצעות שורה של קנסות המוטלים עליהם. קבוצה עובדים זו, המונה כ-30 עובדים, העבירה תלונות הנוגעות לעניין זה לידי עיריית ירושלים, אולם החברה המעסיקה ממשיכה בהתקשרות חוזית עם העירייה.

ז. אי תשלום שעות נוספות והחסרת שעות עבודה:

חלק מחברות השמירה שנבדקו, נוהגות שלא לשלם לעובדיהן גמול עבודה בשעות נוספות, ובנוסף, נוצר מנהג של החסרת שעות שיטתית בחלק גדול מהחברות. במקרים שונים, רק כאשר העובדים גילו את ההפרות הללו ופנו לחברה בדרישה לקבלת הכספים, שילם המעסיק את חובו. יחד עם זאת, השיטתיות שבפעולה הזו ממחישה כי כלל העובדים בחברות הללו סבלו מפגיעות ברוח זו, אולם רק מי שעמדו על זכויותיהם זכו בפיצוי. כך, באמצעות "שיטת מצליח", מגדילה החברה את רווחיה על חשבון העובדים.

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

דוגמאות לפגיעה בעובדי חברות אשר היו מצויות בהתקשרות עם העירייה בשנים 2011-2015:

בחלק זה יוצגו שיטות שונות לפגיעה בעובדים המועסקים בפרויקטים של עיריית ירושלים באבטחת מוסדות החינוך, כפי שהדבר משתקף בתלושי השכר. מרבית הממצאים המוצגים כאן הועברו בזמן אמת לידי העירייה. רוב החברות עודן מצויות בהתקשרות חוזית עם העירייה, ואלו שסיימה התקשרותן עמה לא פיצו את העובדים כלל בגין ההפרות המוצגות.

"חומה בטחון ושירותים ר.ש בע"מ"

התמונה העליונה מציגה חלק מתלוש שכר של עובד חברת "חומה", בו ניכר כי החברה לא צברה לעובד כלל ימי חופשה שנתית וימי מחלה; בתמונה התחתונה ניכר כי החברה לא החלה בהפרשות לפנסיה גם אחרי פרק זמן של כמעט 12 חודשי העסקה.

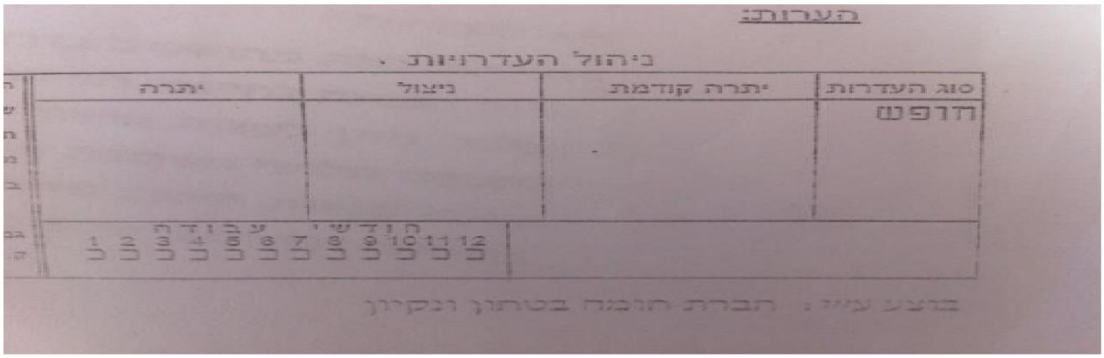

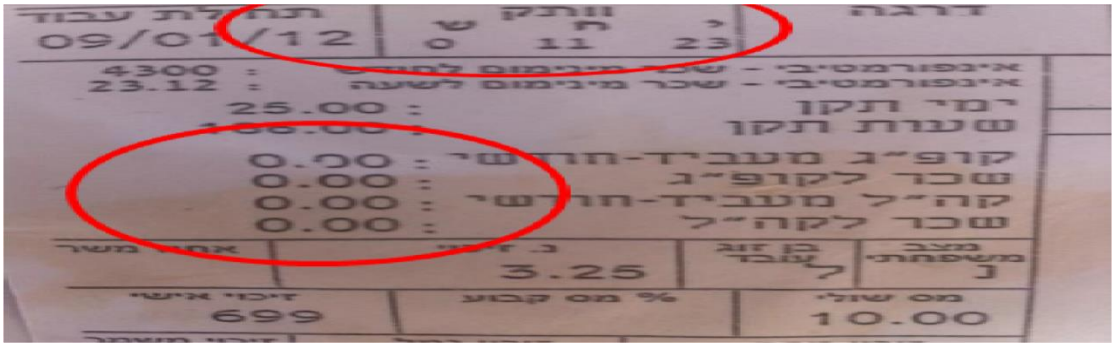

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022 טל: 03-6883766 פקס: 03-6883537
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

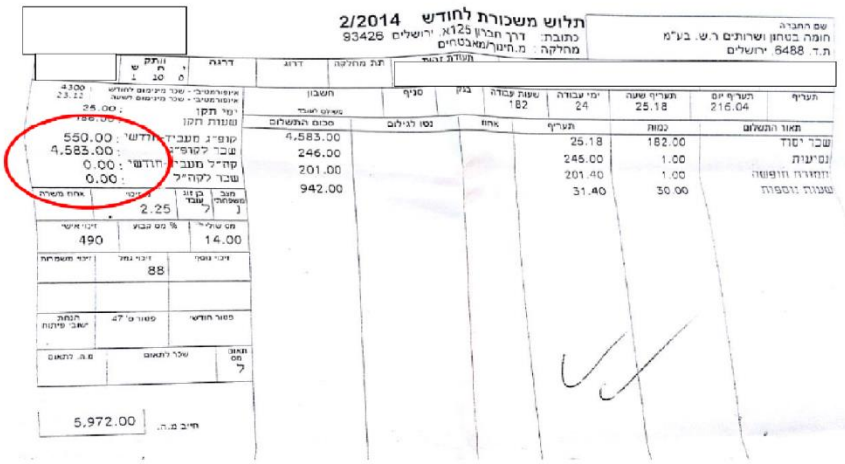

תלוש משכורת לחודש 2/2014

תאור התשלום	כמות	תעריף	סכום התשלום
שכר יסוד	182.00	25.18	4,583.00
נסיעות	1.00	245.00	246.00
חזרה חופשה	1.00	201.40	201.00
שעות נוספות	30.00	31.40	942.00

שכר לקוף"ל	4,583.00
קוף"ג מעביד חודשי	550.00
קה"ל מעביד חודשי	0.00
שכר לקה"ל	0.00
מס שולי	14.00
	490
	88
	2.25
חיוב ס.ה.	5,972.00

בתמונה זו ניכר כי החברה מתעלמת מחובתה לכלול את רכיבי החופשה והשעות הנוספות כחלק מן השכר הקובע לפנסיה (אשר נותר על כנו בגובה של 4,583 ₪ של שכר בסיס ללא הרכיבים הללו).

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

"בן בטחון (1989) בע"מ"

התמונה הבאה מציגה חוזה בין חברת "בן בטחון (1989) בע"מ" לבין עובד החברה, אשר נחתם בין הצדדים בשנת 2011 ועמד בתוקף עד לסיום עבודתה של החברה בגזרה האמורה (אוגוסט 2014). בדף זה מוצגת בפני החוזה טבלת קנסות וניכויים בגין "עבירות" שונות, החל ממשמעת ועד לאובדן ציוד. ניכוי קנסות משכרו של עובד אסור על פי חוק.

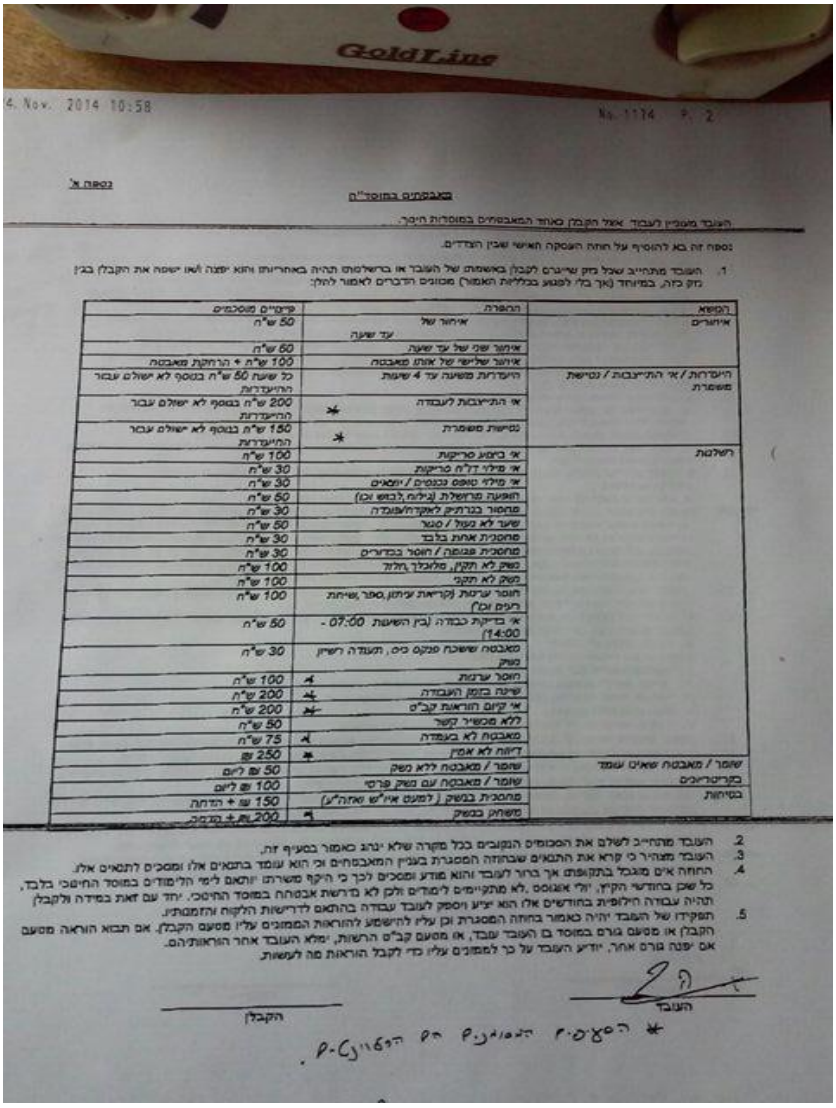

GoldLine

4. Nov. 2014 10:58 No. 1174 P. 2

נספח א'

מאבטחים במוסד"ם

העובד מועסק לעבוד אצל הקבלן כאחד המאבטחים במוסדות חיפה.

נספח זה בא להוסיף על חוזה העסקה חאישי שבין הצדדים.

1. העובד מתחייב שכל כוח שיגרם לקבלן באשמתו של העובד או ברשלנותו תהיה באחריותו והוא יפצה (או ישפה את הקבלן בגין כוח, במיוחד (אך בלי למנוע בכללות האמור) מסוגים הדברים לאמור להלן:

הנושא	הערה	קיזוזים מוסכמים
איחורים	איחור של עד שעה	50 ש"ח
	איחור שני של עד שעה	50 ש"ח
	איחור שלישי של אותו מאבטח	100 ש"ח + הרחקת מאבטח
היעדרות / אי התייצבות / נסיעת משמרת	היעדרות משעה עד 4 שעות	כל שעת 50 ש"ח בנוסף לא ישולם עבור ההיעדרות
	אי התייצבות לעבודה *	200 ש"ח בנוסף לא ישולם עבור ההיעדרות
	נסיעת משמרת *	150 ש"ח בנוסף לא ישולם עבור ההיעדרות
רשלנות	אי ביצוע סריקות	100 ש"ח
	אי מילוי דל"ת סריקות	30 ש"ח
	אי מילוי טופס נכנסים / יוצאים	30 ש"ח
	הוצאת מרשלת (גילוח,לבוש וכו)	50 ש"ח
	מחסור בברתיון לאזור/לעמדה	30 ש"ח
	שיר לא נעול / סגר	50 ש"ח
	מחסנית אחת בלבד	30 ש"ח
	מחסנית שבורה / חסר בברזים	30 ש"ח
	משק לא תקין, פלאלך,חלוד	100 ש"ח
	משק לא תקין	100 ש"ח
	חוסר ערכות (קריאת עיתון,ספר,שיחות רבים וכו')	100 ש"ח
	אי בדיקת כבודה (בין השעות 07:00 - 14:00)	50 ש"ח
	מאבטח ששכח פנקס כיס, תעודה רשיון נשק	30 ש"ח
	חוסר ערכות *	100 ש"ח
	שינה בזמן העבודה *	200 ש"ח
	אי קיום הוראות קב"ם *	200 ש"ח
	ללא מכשיר קשר	50 ש"ח
	מאבטח לא בעמדה *	75 ש"ח
	דיווח לא אמין *	250 ש"ח
שיפור / מאבטח שאינו עומד	שיפור / מאבטח ללא נשק	50 ש"ח ליום
בקריטריונים	שיפור / מאבטח עם נשק פרטי	100 ש"ח ליום
בסיחות	מחסנית בנשק (למעט אי"ש שחזה"ע)	150 ש"ח + הדרחה
	משוחק בנשק *	200 ש"ח + הרחקה

2. העובד מתחייב לשלם את הסכומים הנקובים בכל מקרה שלא ינהג כאמור בסעיף זה.
3. העובד מצהיר כי קרא את התנאים שבחוזה המסגרת בענין המאבטחים וכי הוא עומד בתנאים אלו ומסכים לתנאים אלו.
4. החוזה אינם מוגבל בתקופות אך ברור לעובד והוא מודע ומסכים לכך כי היקף משרתו יותאם לימי הלימודים במוסד החינוכי בלבד, כל שכן בחודשי הקיץ, יולי אוגוסט, לא מתקיימים לימודים ולכן לא נדרשת אבטחה במוסד החינוכי. יחד עם זאת בסידה ולקבלן תהיה עבודה חלופית בחודשים אלו הוא יציע ויסמך לעובד עבודה בהתאם לדרישות הליקוח וזמינותו.
5. תוקידו של העובד יהיה כאמור בחוזה המסגרת וכן עליו להישמע להוראות המפורטים עליו מטעם הקבלן. אם תבוא הוראה מטעם הקבלן או מטעם גורם במוסד בם העובד עובד, או מטעם קב"ם הרשות, ימלא העובד אחר הוראותיהם. אם יפנה גורם אחר, יודיע העובד על כך למפורטים עליו כדי לקבל הוראות מה לעשות.

העובד

הקבלן

* הסעיפים המסומנים הם הפלוגים.

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**

חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238

נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

בתמונה הבאה מופיע מכתב התרעה לפני פנייה להוצאה לפועל, בגין חוב פיקטיבי של עובד, בגובה של 6,000 ₪, לכאורה בעבור עלות הכשרתו בקורס המאבטחים. ההסכם הקיבוצי והפסיקה אוסרים על גביית קנס כנגד עלות קורס ההכשרה.

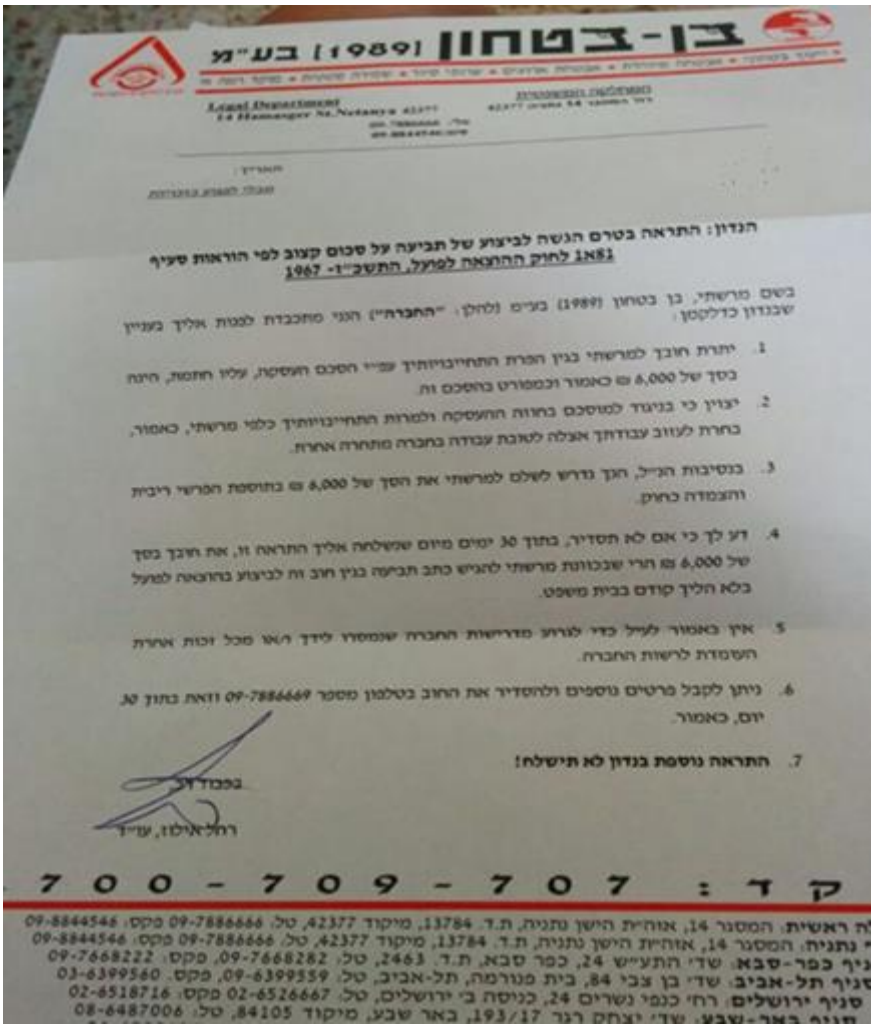

בן-בטחון (1989) בע"מ

Legal Department
14 Hamenger St. Netanya 42377

תאריך:

שאבי לשכת בתחרות

הנדון: התראה בטרם הגשה לביצוע של תביעה על סכום קצוב לפי הוראות סעיף 81א לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז- 1967

בשם מרשתי, בן בטחון (1989) בע"מ (להלן: "**החברה**") הנני מתכבדת לפנות אליך בעניין שבנדון כדלקמן:

1. יתרת חובך למרשתי בגין הפרת התחייבויותיך עפ"י הסכם העסקה, עליו חתמת, היתה בסך של 6,000 ₪ כאמור וכמפורט בהסכם זה.
2. יצוין כי בניגוד להסכם בחוזה העסקה ולמערת התחייבויותיך כלפי מרשתי, כאמור, בחרת לעזוב עבודתך אצלה לטובת עבודה בחברה מתחרה אחרת.
3. בנסיבות הנ"ל, הנך נדרש לשלם למרשתי את הסך של 6,000 ₪ בתוספת הפרשי ריבית והצמדה כחוק.
4. דע לך כי אם לא תסדיר, בתוך 30 ימים מיום שנשלחה אליך התראה זו, את חובך בסך של 6,000 ₪ הרי שבכוונת מרשתי להגיש כתב תביעה בגין חוב זה לביצוע בהוצאה לפועל בלא הליך קודם בבית משפט.
5. אין באמור לעיל כדי לגרוע מדרישות החברה שנמסרו לידך ו/או מכל זכות אחרת העומדת לרשות החברה.
6. ניתן לקבל פרטים נוספים ולהסדיר את החוב בטלפון מספר 09-7886669 וזאת בתוך 30 יום, כאמור.
7. **התראה נוספת בנדון לא תישלח!**

בכבוד רב,

רחל אילוז, עו"ד

ק ד : 700 - 709 - 707

ה ראשית: המסגר 14, אזורית הישן נתניה, ת.ד. 13784, מיקוד 42377, טל: 09-7886666 פקס: 09-8844546
י נתניה: המסגר 14, אזורית הישן נתניה, ת.ד. 13784, מיקוד 42377, טל: 09-7886666 פקס: 09-8844546
ניף כפר-סבא: שד' התע"ש 24, כפר סבא, ת.ד. 2463, טל: 09-7668282, פקס: 09-7668222
ניף תל-אביב: שד' בן צבי 84, בית פנורמה, תל-אביב, טל: 09-6399559, פקס: 03-6399560
ניף ירושלים: רח' כנפי נשרים 24, כניסה ב' ירושלים, טל: 02-6526667 פקס: 02-6518716
ניף באר-שבע: שד' יצחק רגר 193/17, באר שבע, מיקוד 84105, טל: 08-6487006

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

בתמונה הבאה מופיע מכתב איום בתביעה בגין הוצאת לשון הרע שנשלח מטעם החברה לעובד שמירה לאחר שדרש את זכויותיו ואת זכויות חבריו לעבודה, במכתב שהועבר לחברה ולעיריית ירושלים. מדובר בפרקטיקה נהוגה בענפים הללו, והיא נועדה להלך אימים על העובד במטרה לשכנעו שלא לתבוע את זכויותיו.

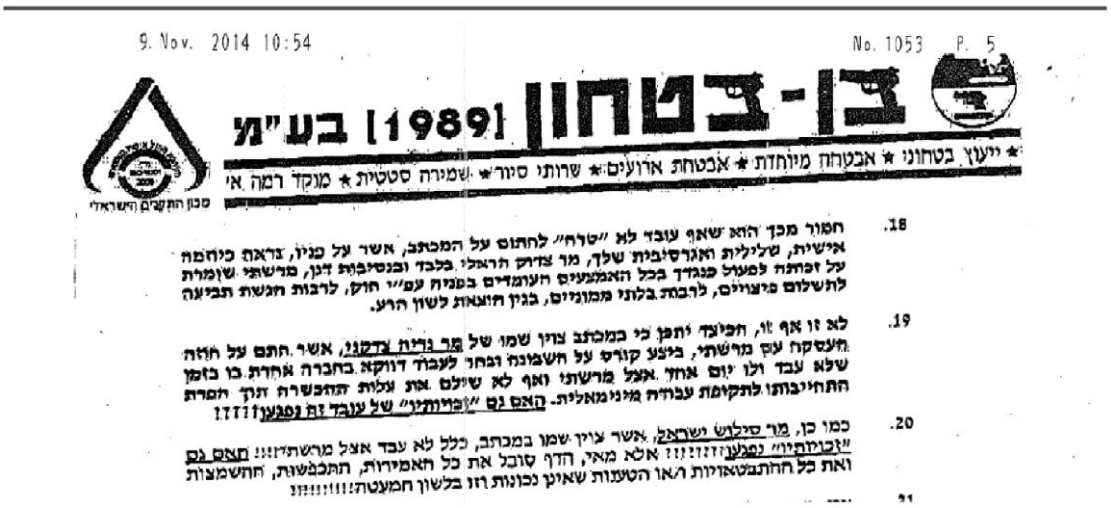

9. Nov. 2014 10:54 No. 1053 P. 5

בן-בטחון [1989] בע"מ

★ ייעוץ בטחוני ★ אבטחה מיוחדת ★ אבטחת ארועים ★ שרותי סיור ★ שמירה סטטית ★ מוקד רמה אי

סכנן התקנים הישראלי

18. חמור מכך הוא שאף עובד לא "טרח" לחתום על המכתב, אשר על פניו, נראה כיחסה אישית, שלילית ואגרסיבית שלך, מר צדוק תראלי. בלבד ובנסיבות דנן, מרשתי שומרת על זכותה לפעול כנגדך בכל האמצעים העומדים בפניה עפ"י חוק, לרבות וחגשת תביעה לתשלום פיצויים, לרבות בלוני ממונים, בגין הוצאת לשון הרע.

19. לא זו אף זו, הפיצד יתכן כי במכתב צוין שמו של מר גדיה צדקני, אשר חתם על חוזה העסקה עם מרשתי, ביצע קורס על חשמונה ומחו לעבוד דווקא בחברה אחרת בו בזמן שלא עבד ולו יום אחד אצל מרשתי ואף לא שילם את עלות ההכשרה זוך המרת התחייבותו לתקופת עבודה מינימאלית. האם גם "פריוליגיו" של עובד זה נפגעו???

20. כמו כן, מר סילוש ישראל, אשר ציין שמו במכתב, כלל לא עבד אצל מרשתי!!!! האם גם "זכויותיו" נפגעו????? אלא מאי, הדף סובל את כל האמירות, התכפשות, החשמצות ואת כל ההתבטאויות ו/או הטענות שאינן נכונות וזו בלשון המעטה!!!!!!!!!

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

"ברק אור בטחון ושירותים בע"מ"

התמונה הבאה מציגה מכתב אשר נשלח לעובד החברה על ידי קרן הפנסיה "הפניקס" ובו הודעה על כי החברה לא העבירה זה מספר חודשים את כספי ההפרשה לפנסיה, כפי שמתחייב.

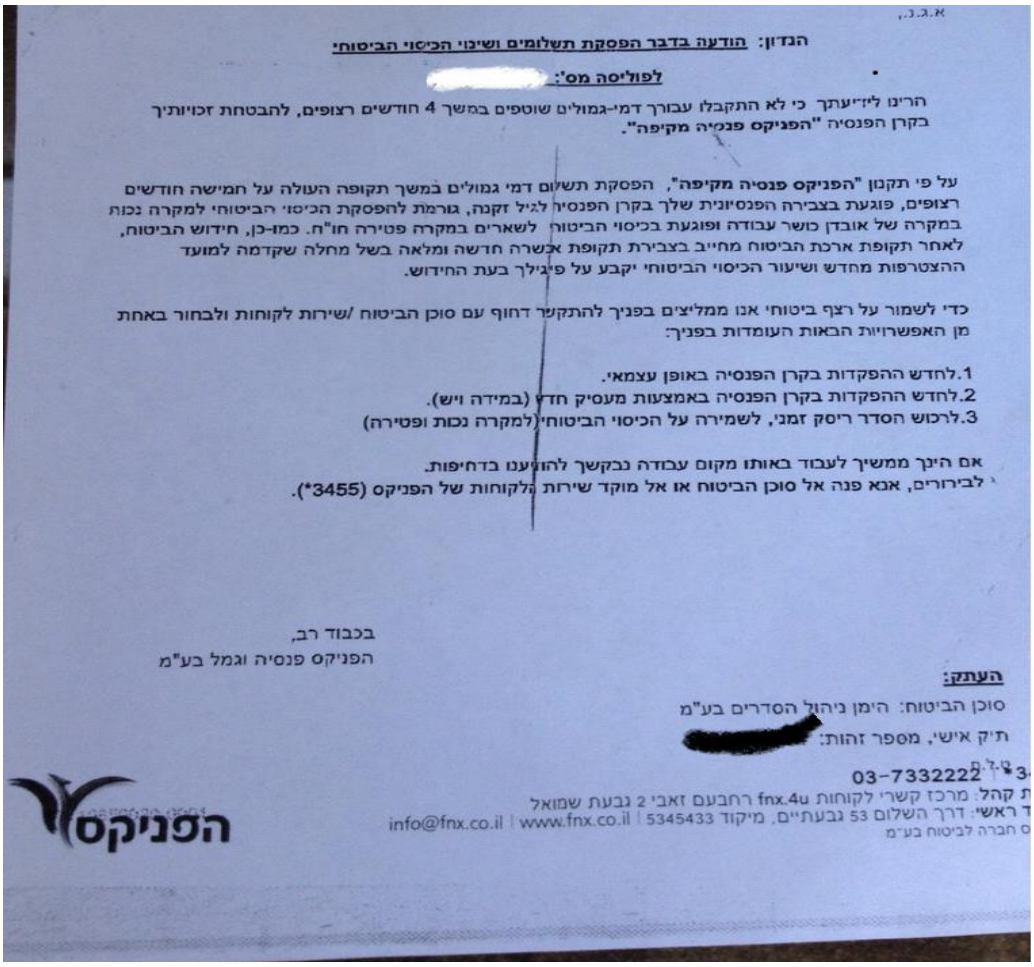

א.ב.ג.,

הנדון: הודעה בדבר הפסקת תשלומים ושיבוי הכיסוי הביטוחי

לפוליסה מס': [redacted]

הרינו ליידעתך כי לא התקבלו עבורך דמי-גמולים שוטפים במשך 4 חודשים רצופים, להבטחת זכויותיך בקרן הפנסיה **"הפניקס פנסיה מקיפה"**.

על פי תקנון **"הפניקס פנסיה מקיפה"**, הפסקת תשלום דמי גמולים במשך תקופה העולה על חמישה חודשים רצופים, פוגעת בצבירה הפנסיונית שלך בקרן הפנסיה לגיל זקנה, גורמת להפסקת הכיסוי הביטוחי למקרה נכות במקרה של אובדן כושר עבודה ופוגעת בכיסוי הביטוחי לשארים במקרה פטירה חו"ח. כמו-כן, חידוש הביטוח, לאחר תקופת ארכת הביטוח מחייב בצבירת תקופת אכשרה חדשה ומלאה בשל מחלה שקדמה למועד ההצטרפות מחדש ושיעור הכיסוי הביטוחי יקבע על פי גילך בעת החידוש.

כדי לשמור על רצף ביטוחי אנו ממליצים בפניך להתקשר דחוף עם סוכן הביטוח /שירות לקוחות ולבחור באחת מן האפשרויות הבאות העומדות בפניך:

1.לחדש ההפקדות בקרן הפנסיה באופן עצמאי.
2.לחדש ההפקדות בקרן הפנסיה באמצעות מעסיק חדש (במידה ויש).
3.לרכוש הסדר ריסק זמני, לשמירה על הכיסוי הביטוחי(למקרה נכות ופטירה)

אם הינך ממשיך לעבוד באותו מקום עבודה נבקשך להודיענו בדחיפות.
לבירורים, אנא פנה אל סוכן הביטוח או אל מוקד שירות הלקוחות של הפניקס (3455*).

בכבוד רב,
הפניקס פנסיה וגמל בע"מ

העתק:
סוכן הביטוח: הימן ניהול הסדרים בע"מ
ת"ז אישי, מספר זהות: [redacted]

03-7332222 | 3455*
מרכז קשרי לקוחות fnx.4u רחבעם זאבי 2 גבעת שמואל
דרך ראשי: דרך השלום 53 גבעתיים, מיקוד 5345433 | www.fnx.co.il | info@fnx.co.il
הפניקס חברה לביטוח בע"מ

הפניקס

"צוות 5 מיגון ובקרה בע"מ"

שתי התמונות הבאות ממחישות את האופן שבו חברות מתעתעות בעובדיהן בכל הנוגע לגובה ההפרשה האמיתית לפנסיה; בתמונה התחתונה ניתן לראות את גובה ההפרשה המופיע בתלוש שכרו של העובד בחודש ינואר 2013 (244.31 ₪) בעוד שבדו"ח של קרן הפנסיה ניתן לחזות בסכום האמיתי שהועבר, אשר עומד בפועל על 225.64 ₪ בלבד.

3.א.1 סכומים שנתקבלו עבור קופות הביטוח במעמד מבוטח שכיר

תאריך ההפקדת	בגין חודש משכורת	מבוטח ע"ח תגמולים	מבוטח ע"ח אובדן כושר עבודה	מעביד: ע"ח תגמולים	מעביד: ע"ח/ במקום פיצויים	מעביד: שונות	מעביד: אובדן כושר עבודה	סה"כ ההפקדות
31/01/2013	דצמבר 2012	213.16		213.16	214.19			640.51
28/02/2013	ינואר	225.64		225.64	225.65			676.93
31/03/2013	פברואר	204.77		204.77	204.78			614.32
30/04/2013	מרץ	116.08		116.08	116.09			348.25
31/05/2013	אפריל	199.54		199.54	199.55			598.63
30/06/2013	מאי	225.64		225.64	225.65			676.93
סה"כ		1,184.83		1,184.83	1,185.91			3,555.57

ניתן לקבל טבלת פירוט הפקדות חודשית בנפרד לכל פוליסה, וללא כל תשלום, בפניה לחברת הביטוח.

3.א.2 ריכוז תגמולים ויתרות בפוליסת הביטוח 915526828 לתקופה 01/01/2013 עד 30/06/2013

	פוליסה המאושרת בקופת ביטוח במעמד מבוטח שכיר: מבוטח תגמולים	מעביד תגמולים	פיצויים	אי כושר ושונות	סה"כ	פוליסה מאושרת בקופת ביטוח במעמד מבוטח עצמאי	פוליסה לביטוח פרט
יתרה ל-01/01/2013 (פתיחה)							171,273.42
הפרשות לתקופה 01-06/2013							4,476.27
משיכות לתקופה 01-06/2013							-35,000.00
דמי ניהול לתקופה 01-06/2013							
יתרה ל-30/06/2013 (סגירה)							

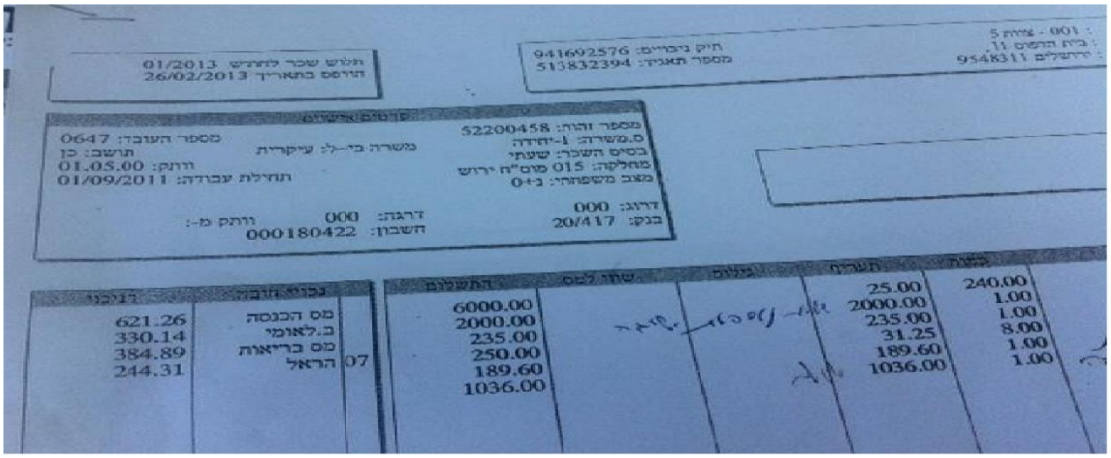

					25.00	240.00	
					2000.00	1.00	
					235.00	1.00	
					31.25	8.00	
					189.60	1.00	
					1036.00	1.00	
		6000.00					
		2000.00					
		235.00					
		250.00					
		189.60					
		1036.00					
621.26	מס הכנסה						
330.14	ב.לאומי						
384.89	מס בריאות						
244.31	הראל	07					

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

"ש.ב שמירה ובטחון בע"מ"

בתמונה הבאה מופיע תלוש שכר של עובד החברה מחודש אוקטובר 2014, שנה לאחר כניסתו לתוקף של "חוק העסקת עובדים על ידי קבלני שירות בתחומי השמירה והניקיון בגופים ציבוריים, 2013" המעניק תוספות שכר לעובדי השמירה והניקיון, בכלל זה העלאת השכר השעתי לכדי 25.5 ₪ לשעת עבודה, וכן מחייב הכללת מרבית רכיבי השכר במסגרת השכר הקובע לפנסיה. בתלוש זה רואים כי העובד משתכר למטה משכר המינימום הענפי, וכן כי החברה מתעלמת מחובתה לכלול את רכיבי השכר האמורים במסגרת השכר הפנסיוני, דבר הפוגם בהפרשות העובד לקרן הפנסיה. נכון ליום הוצאת הדו"ח העובד לא זכה לפיצוי בגין חסרים אלה מן החברה.

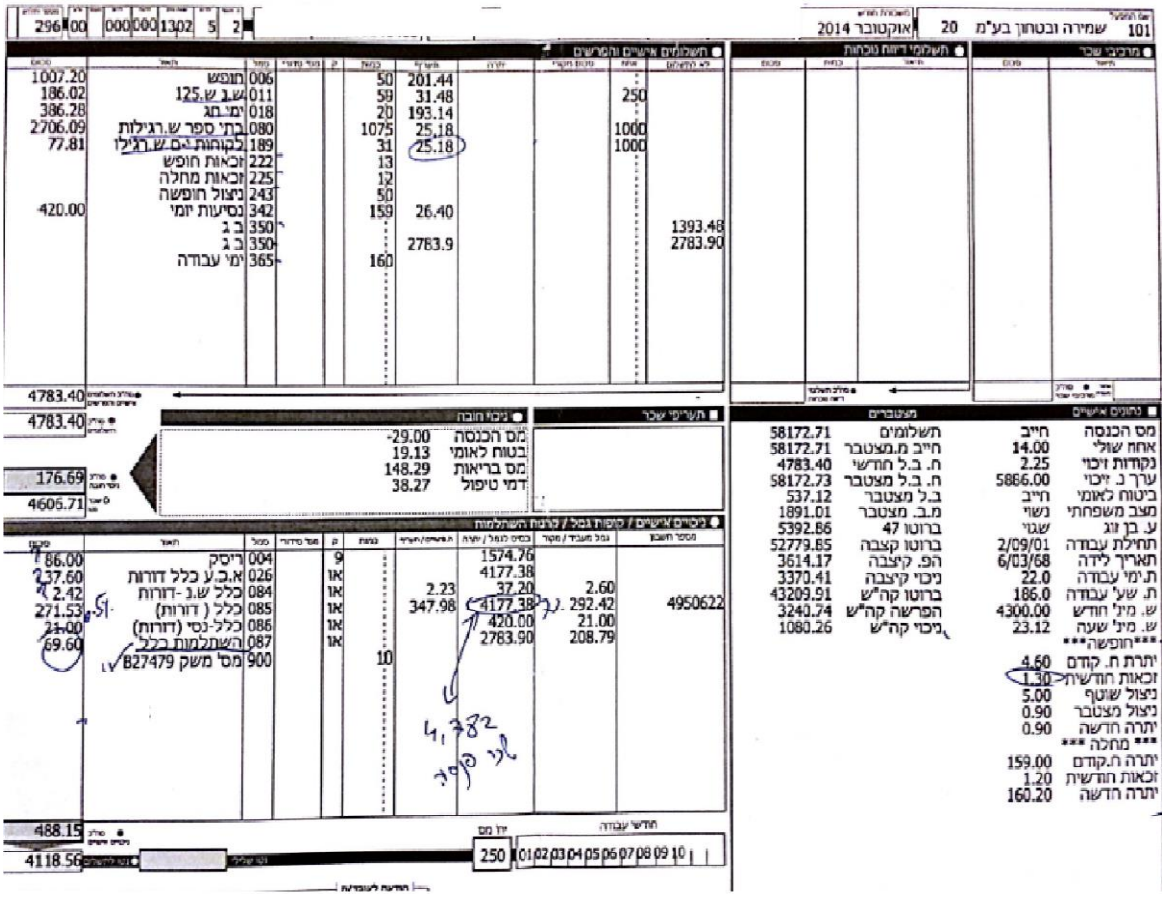

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**

חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238

נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

"גלשן שווקים, משאבי אנוש, שמירה ואבטחה בע"מ"

להלן חלק מדו"ח בדיקת תלושי שכרו של עובד חברת "גלשן שווקים" על ידי צוות פרוייקט "עומדים בשער", המפרט את ההפרות שנמצאו מבדיקה של החומרים שהועברו לידי העמותה. עובד זה מצוי בהליך תביעה נגד החברה באמצעות עמותת "קו לעובד". הדו"ח המלא מצורף בפרק הנספחים.

תאריך 20/03/2015

סיכום בדיקת תלושי משכורת- לשנים 2009, 2011, 2014

עבור: , חברת "גלשן".

הפרשות לפנסיה ולקרן פיצויים

נראה כי ישנם פערים בתשלום המעביד לפנסיה ולקרן הפיצויים.

2009- פער של כ- **2,600** ₪ בהפרשה לפנסיה בשל הפרשה חלקית.

2011- פער של כ-**100** ₪ לטובת העובד כתוצאה מתוספת מצטבר לשכר יסוד בסך כ-**700** ₪.

2014- פער של לפחות **1,580** ₪ בהפרשת המעביד לרעת העובד.

הערות לסעיף פנסיה:

- בתלושים מסוימים נוספו סעיפים אשר מקשים על ההבנה וחישוב "נקי" האם המעביד והעובד הפרישו מהם סכום לפנסיה, כגון ימי שלג ושח"ק (בדמות קיזוז ותוספת לשכר היסוד בעמודת ההפרשה לפנסיה).
- במרבית התלושים דמי ההבראה מחושבים יחד עם דמי החגים, כאשר מדמי ההבראה ישנה הפרשה לפנסיה ומדמי החגים לא. לכן לא ניתן להבין מאיזה סכומים הפריש המעביד את הכספים. אנו חושדים שהסיבה שבגללה שולם הרכיב הזה באופן זה, ולא נעשתה הבחנה ביניהם, היא כדי להחסיר מהשכר הקובע לפנסיה, ועל ידי כך לצמצם את ההפרשות הפנסיוניות.

קו לעובד הגנה על זכויות עובדים

תל אביב **נחלת בנימין 75, ת.ד. 2319 תל- אביב יפו 61022** **טל: 03-6883766** **פקס: 03-6883537**
חיפה הרצל 18, חדר 224, חיפה 33121 טל: 04-8643350 פקס: 04-8644238
נצרת מרכז הבשורה - איזור המעיין, ת.ד. 2694, נצרת 16126 טל: 04-6082228 פקס: 153-4-6082228

אתר: www.kavlaoved.org.il | דוא"ל: email@kavlaoved.org.il

פרק ג': מסקנות

עד כה סקרנו את הדרכים המרכזיות בהן נתקלנו להפרת זכויות עובדים והצגנו דוגמאות הממחישות תופעות רחבות של הפרות זכויותיהם של עובדי הקבלן בענף השמירה המועסקים בחברות למתן שירותים שהתקשרו עם עיריית ירושלים. תשומת ליבה של עיריית ירושלים הופנתה על ידינו להפרות זכויות העובדים לסוגיהן, והחברות הנוהגות לעשות כן. התמונה העולה מן הממצאים שהוצגו בדו"ח זה, לצד העובדה שמרבית החברות ממשיכות בהתקשרות חוזית עם עיריית ירושלים, היא מטרידה בלשון המעטה.

התרשמותנו היא שעיריית ירושלים מטפלת בנושאים הנוגעים לזכויות עובדי מוסדות חינוך עד השלב הדורש ממנה נקיטת יד קשה נגד החברות, והטיפול הוא ברובד בסיסי ביותר. עד שנת 2014 רוב עיסוקה של העירייה בהקשר זה נסוב סביב מאמצי הסברה לעובדים (בדמות חלוקת זכותונים ומפגשי פתיחת שנה עם ציבור המאבטחים; ככל הידוע לנו, לעובדי הניקיון לא נערכו מפגשים כאלו). החל משנת 2014 לערך ניכר כי העירייה מקדישה מאמץ גדול יותר לטיפול בתופעה, בדמות הפניית תלונות לידי המשכ"ל. אולם אין ביכולתו של מנגנון פיקוח זה לענות באופן אמיתי ושוטף על צורכי העובדים, וניכר שאינו מכוון להשבת כספים לעובדים באופן רטרואקטיבי.

אזלת היד בטיפול בניצול עובדים:

א. <u>העדר הרתעה ואי מיצוי הדין</u>. לא ידועים לנו מקרים בהם עיריית ירושלים סיימה התקשרות עם חברת קבלן על רקע פגיעה בזכויות עובדים. נהפוך הוא, בשנים 2011-2015, הועברו לידי העירייה פעם אחר פעם ממצאים חמורים המעידים על פגיעה קשה בזכויות עובדים. כך למשל, בחודש דצמבר 2014 נדרשה העירייה לחדול את התקשרויותיה עם אחת מחברות השמירה המוזכרות בדו"ח זה, על רקע של החתמת עובדים על חוזי העסקה בלתי חוקיים, אולם דרישה זו לא נענתה. בהיעדר מנגנון סנקציות אפקטיבי, ממשיכות החברות את הפגיעה בעובדים באין מפריע.

ב. <u>טיפול לא אפקטיבי בתלונות פרטניות של עובדים</u>. עובדים אשר העבירו תלונות לידי עיריית ירושלים, בין אם באופן עצמאי, ובין באמצעות עמותת "קו לעובד", לא זכו לקבל חזרה כספים להם היו זכאים. כאמור, העירייה מעבירה את התלונות הפרטניות לידי מנגנון הבקרה והאכיפה של המשכ"ל ("מל.ב"), אולם במקרים רבים נענו העובדים כי בדיקות שהתקיימו לא העלו חשד כלל להפרות של חוקי העבודה, וזאת חרף ממצאים חד

משמעיים שהועברו על ידי "קו לעובד" לעירייה ולמשכ"ל[7]. באחד המקרים אף התבקש עובד שפנה ליחידה לאכיפת זכויות עובדים במשכ"ל להפנות את טענותיו להסתדרות, אמירה המעלה תהייה, מהו בעצם תפקידו של מנגנון אכיפת הזכויות של משכ"ל ואם אכן מדובר בגוף האמון על אכיפה ושמירה על זכויות העובדים, מדוע אין הוא מטפל בשלל הבעיות הנוגעות לעובד במקום עבודתו. הקלטה של שיחה זו מצויה בידי עמותת "קו לעובד".

ג. אי הבנה מצד משכ"ל של החובות החלות על הקבלנים. קיימת מחלוקת עם "היחידה לאכיפת זכויות" ("מ.ל.ב") של משכ"ל בדבר החובות החלות על הקבלנים מכוח הוראות החשב הכללי במשרד האוצר וההסכמים הקיבוציים. כך למשל, חרף הנחיות החשב בדבר חובת המעסיק בשמירה להפריש לקרן השתלמות של עובדיו הפרשות חודשיות בגובה של 8.33% עוד משנת 2007, גורמי האכיפה במשכ"ל טענו מספר פעמים כי אין הקבלנים מחויבים לכך; נציג משכ"ל הודה בפני פעיל העמותה, בשיחה מוקלטת הנמצאת בידינו, כי אינו יודע במדויק את השנה ממנה ואילך חלה חובת ההפרשה הנ"ל. מחלוקת זו חוללה תופעה של הפרשות גורפות לקרן הפיצויים בערך שהוא נמוך משמעותית מהמתחייב על פי הוראות החשכ"ל, עובדה שהביאה לפגיעה חריפה בגובה הזכאות של כלל העובדים בענף השמירה ברשויות המקומיות לפיצויי פיטורים.

ד. היתלות בחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה 2011 כגורם המאפשר העברת נטל האחריות מהעירייה לחברות הקבלן. מבנה החוק מעמיד לרשות מזמין השירות שורה של הגנות מפני הטלת עיצומים כספיים במקרים של פגיעה בזכויות העובדים. עובדה זו מאפשרת לו לבצר ולבסס את הנתק המתקיים בין המזמין לעובד, ולהעביר את נטל האחריות במלואו לקבלן. תפיסת האחריות לזכויותיו של העובד איננה מצויה כלל בצד המזמין, וכל אימת שעובד מעוניין להעלות בפניו פגיעה בזכויותיו, הוא מופנה אל המעסיק הישיר, הקבלן. חוק זה, שאמור היה לפזר את נטל האחריות הן על המעסיק הישיר והן על המזמין, מבסס למעשה את הקבלן כאחראי הבלעדי לזכויות העובד. העירייה, המעסיקה "בודק שכר" לפי דרישות החוק, רוחצת בניקיון כפיה, ומייצרת מראית עין של קיום הוראות החוק חרף ההבנה כי החוק מתעלם ממקרים מגוונים של

[7] במסמך מיום 23.11.2014 שכותרתו "סיום הטיפול בתלונתך – מוקד היחידה לאכיפת זכויות עובדים", כותבת גב' אביטל רבינוביץ', רכזת היחידה, לעובד שמירה בירושלים שתלונתו נבדקה על ידי "קו לעובד" ונמצא כי התקיימו הפרות של החוק – "התלונה שמסרת למוקד היחידה לאכיפת זכויות עובדים נבדקה על ידי רו"ח מטעמנו. ע"פ תוצאות הבדיקה לא נמצאו הפרות חוקי עבודה כהגדרתם בחוק".

הפרות עליהן אינה מספקת מענה, כגון התחמקות מתשלום פיצויי פיטורים בעת הפסד מכרז, איפוס וותק, הנפקת תלושים פיקטיביים וכו'.

לצד הצגת הממצאים הנוגעים להפרת חוקי העבודה, שאלת אחריותה של העירייה כמזמין שירות מחייבת עיסוק רחב יותר; כלומר, לראייתנו, מעבר לבחינת אכיפת חוקי העבודה או הפרתם, יש להתייחס ביתר שאת לסוגיות נוספות הנגזרות מסוגיית האחריות. כך למשל, עשרות עובדי ועובדות שמירה הלינו בפני עיריית ירושלים על אי תשלום שכרם בימי השלג של השנים 2014-2015, וכן על מצבן הפיזי הירוד של עמדות השמירה המוצבות בפתח בתי הספר. האופן שבו טופלו סוגיות אלה ויטופלו סוגיות דומות בעתיד נגזרות מהאופן שבו תופסת עצמה העירייה כאחראית לעובדים הללו. כך לדוגמה, באם תבחר העירייה, תדאג לפיצוי על אובדן ימי עבודה בשלג לצד שדרוג ושיפור התנאים הפיזיים. ובאם תרצה, תזניח נושאים אלו חרף הפגיעה הקשה בעובדים.

פרק ד': המלצות וסיכום

לאורך שנות פעילותנו במרחב העירוני הירושלמי, התגבשה הבנה כי בפני העירייה ניצב קושי כפול – קושי ביצירת מנגנוני הרתעה אפקטיביים לשם מיגור תופעת הפגיעה בעובדים וקושי נוסף בבניית מערך שמירה על זכויות העובדים. האחרון נובע ככל הנראה מהתפיסה הקיימת כיום בגופים המעורבים, לפיה ממילא האחריות על הפיקוח אינה מוטלת על כתפי העירייה, אלא על כתפי משכ"ל. משום כך, המלצותינו הראשוניות נוגעות בשתי נקודות עיקריות:

א. **העברת אחריות הפיקוח על זכויות העובדים ממשכ"ל לעיריית ירושלים** – יש להרחיב ולבסס את מנגנון הפיקוח על זכויות עובדי הקבלן שהוקם לאחרונה בעיריית ירושלים, ולכלול בו טיפול בעובדי השמירה והניקיון שמכרזיהם הם באחריות משכ"ל. זאת מתוך הבנה כי מערך הבדיקה של משכ"ל איננו נותן מענה רציף ומיידי למאות רבות של עובדים שזכויותיהם מופרות. בתוך כך, יש לדאוג כי הבדיקות ואכיפת הזכויות לא יפסחו על עובדי הניקיון המועסקים בבתי הספר בחוזים הנכרתים בין חברות עירוניות דוגמת "רנה קאסן" לבתי הספר.

סיום התקשרות עם חברות שהפרו את זכויות העובדים באופן שיטתי – מערך בדיקה ואכיפה של זכויות עובדים שיימצא בתחומי אחריותה של העירייה, ביכולתו לקיים פיקוח הדוק ומקיף על זכויות העובדים; באפשרותו להבין האם הפרות החוק וההסכם הקיבוצי הענפי הם עניין נקודתי או שמא מדובר בשיטה לכל דבר ועניין. מומלץ כי עיריית ירושלים תגדיר קריטריונים לסיום התקשרות עם חברה מפירת זכויות, ותיישם את ניתוק ההתקשרות הלכה למעשה, לאחר שימוצו ההליכים הפורמליים לתיקון ההפרות וליישוב ההדורים. סיום התקשרות הינו הכלי האפקטיבי ביותר לשם יצירת הרתעה כלפי חברות קבלן.

שתי הערות לסיום:

א. תופעת הפגיעה בעובדי הקבלן ברשויות המקומיות היא נפוצה וידועה. הפגיעה בעובדים הללו עמוקה מאוד, והיא מעמיקה ככל שמתרחקים מעינו הפקוחה של הציבור. כלומר, עיריות גדולות דוגמת תל אביב וירושלים, יקפידו לשמור על זכויות העובדים הללו, אם משום אמונה בצורך שבכך ואם מתוך חשש לסנקציות או לביקורת ציבורית. ברשויות רבות, בפריפריה, במקומות מרוחקים או ברשויות שבהן אין היסטוריה של שמירה על זכויות העובדים, המצב חמור בהרבה מזה המוצג בדו"ח שלהלן. על משרד הכלכלה, באמצעות מפקחי העבודה שלו, להגביר את הפעילות בקרב הרשויות המקומיות ולהתמקד באופן ספציפי בעובדים אלו.

ב. סוגיית עובדי הניקיון המועסקים במוסדות החינוך של העירייה נסקרה בקצרה, בשל מחסור אמיתי בנתונים ובנגישות לעובדים הללו. מן המעט אשר ידוע לנו, ניכר כי מצבם חמור בהרבה משל עובדי השמירה; חלקם מועסקים בחברות קטנות מאוד, ארעיות, חלקן נסגרות ונפתחות חדשות לבקרים. זכויותיהם מקופחות והוותק שלהם לא נשמר. ואם לא די בכך, בכדי להקשות על מימוש זכויותיהם, חלקם אף מועסקים במכרזים בין חברות בת עירוניות שהוקמו על ידי העירייה, דוגמת "רנה קאסן". גוף זה הוא בבחינת משוכה נוספת העומדת בדרכם של העובדים הללו לקבל את מלוא זכויותיהם, המאפשרת לעירייה לטעון כי אין היא אחראית באופן ישיר לזכויות העובדים הללו. דו"ח זה העיד כי לצד השיפור הכללי בתנאי העסקתם של עובדי הקבלן בענפי השמירה והניקיון – תופעה משקית שהיא תוצר של תהליכים הנוגעים לשינוי התייחסות המדינה לאכיפת חוקי העבודה – פגיעה בזכויות עובדים אלו הינה עדיין עניין שבשגרה. ניכר כי קיים קושי אמיתי לאמוד את היקף הפגיעה בעובדי הניקיון, וכי מצבם של עובדי השמירה המועסקים תחת אחריותה של עיריית ירושלים הולך ומחריף מדי שנה, וזאת בראש ובראשונה בשל המשך התקשרותה של העירייה עם חברות המפרות זכויות עובדים באופן מתמיד. על רקע זה, נדרשת העירייה לקחת אחריות על המועסקים בתחומה ולוודא ביתר שאת כי זכויותיהם אינן מקופחות.

תודות:

אנו מבקשים להודות לגופים ולאנשים אשר תמכו בשנים האחרונות בפרויקט "עומדים בשער", בראשם עמותת "תבל בצדק", ארגון "שתיל", עו"ד דוד לופו, עו"ד אריה אביטן ואגודת הסטודנטים באוניברסיטה העברית.

רשם:

מרטין וילר

רכז תחום עובדי קבלן, עמותת "קו לעובד"